

Šv. Antano Paduviečio katalikų bažnyčiai – 80

S. VINCIŪNIENĖS nuotr.: Priekulės Šv. Antano Paduviečio katalikų bažnyčia.

Priekulėje katalikų bendruomenė susikūrė Lietuvos nepriklausomybės metais, Klaipėdos kraštą prijungus prie Lietuvos. Iki XX a. 4 dešimtmečio vidurio Priekulės katalikai savų maldos namų neturėjo. Pamaldos vykdavo iš Priekulės evangelikų liuteronų parapijos nuomoduose bendruomenės namuose, kituose pastatuose. Jas laikydavo katalikų kunigai iš Klaipėdos.

Pirmasis Priekulės parapijos klebonas Nikodemus Petkus

(nuotrauka gauta iš Niujorko Bruklino Apreiškimo parapijos).

Pašventinimo apeigas boikotavo

Istorikė Janina Valančiūtė rašo, kad „1936 m. sudarytas Priekulės tikinčiųjų bažnyčios statybos komitetas įsigijo žemės sklypą iki tol neapstatytoje vietoje, kuri priklausė XX a. pradžioje išparceliuoto Gleicho dvaro žemėms. Šaltiniuose apie bažnyčios statybos iniciatorius esama prieštarų duomenų: viename jų minima, kad katalikų bažnyčios statyba Priekulėje rūpinosi vokiečių katalikų vadovas Bonifacijus, kurio būstinė buvo Paterborne, o pastatytą bažnyčią globojo kunigas Burgeris, 1939 m. išsikėlęs į Klaipėdą“. Kitame šaltinyje nurodyta, kad Šv. Antano Paduviečio bažnyčia Priekulėje pastatyta kun. Nikodemo Petkaus pastangomis. Telšių vyskupijos kurija pavedė jam rūpintis bažnyčios statyba Priekulėje. 1936 m. vasarą N. Petkus buvo patvirtintas naujo bažnyčios statymo komiteto pirmininku, nušalinant nuo šių pareigų kun. Dannelautzkį. Kunigas N. Petkus savo vardu paėmė paskolą, kurią gražinti tikėjosi iš vyriausybės 1937 m. pavasarį žadėtos 20 000 Lt pašalpos. 1938 m. liepos 3 d. vykusias bažnyčios pašventinimo apeigas boikotavo Klaipėdos prelatūros kunigai ir autonominės valdžios atstovai, o aukščiausio rango svečias buvo Švėkšnos klebonas prelatas J. Maciejauskas.

Altoriui paaukojo parapijietė

Bažnyčios architektūra turi XX a. I pusėje paplitusio modernio stiliaus bruožų. Pokario nuotraukose užfiksuoti didžiojo altoriaus vaizdai rodo, kad bažnyčios interjeras, puošyba buvo kuklūs, o didysis altorius buvo ypač paprastas: centre stovėjo tik Gailestingojo Jėzaus statula.

XX a. II pusėje klebono Henriko Šulco pastangomis didysis altoriaus pakeistas: iš vienuolės Augustinos Onos Galdikaitės 1965 metais įsigytas ir iš Padvarių koplyčios atvežtas italų skulptoriaus Joseph Rieffeser meistriškai pagamintas puošnus neogotikinis XIX a. pabaigos (XX a. pradžios?) medinis Nukryžiuotojo Jėzaus altorius. Altoriuje įstatytas senas, italų dailininko Rossini drobėje tapytas, Jėzaus

Nukryžiovimą vaizduojantis paveikslas. Lėšas didžiajam altoriui įsigyti paaukojo parapijietė, kuri pati gyveno gana vargingai. Kryžiaus kelio stočių paveikslų meninės išraiškos priemonės, ypač rėmai, primena altoriaus apdailą. Gipsinės Švenčiausiosios Mergelės Marijos ir Šventojo Antano Paduviečio statulos pagamintos Vlado Čižausko dirbtuvėse, Šiauliuose.

Valdovo dovana – varpas

Bažnyčios bokšto viršūnėje įrengta varpinė. Joje kabantis senas varpas, manoma, atgabentas iš kitos bažnyčios ar koplyčios. Ant varpo išlikę užrašai lotynų ir vokiečių kalbomis gali būti skirtingo laiko. Ant varpo lotynų kalba užrašyta: „GLORIA IN EXCELSIS DEO ANN DOMINI 1662“ (Garbė Dievui aukštybėse. 1662 Viešpaties metais). Po juo atlietas užrašas vokiečių kalba „H H /FRIEDRICH WILHELM/ CHVRFVRST“ (Didžiai gerbiamas valdovas kurfiurstas Frydrichas Vilhelmas). Po užrašu išlietas reljefinis ženklas – laurų vainikas su vertikaliai išdėstyta kurfiursto vardine monograma „CFW“. Ji rodo, kad varpą valdovas bažnyčiai padovanojo. Pasak dailės istoriko, varpų tyrėjo Gintauto Žalėno, bronzinį Priekulės varpą nuliejo Karaliaučiaus meistras Hansas von Ohrumas. Pastarasis, matyt, naudojo senas liejimo formas, nes užrašai ant varpo, ypač ornamentų juostos, vietomis sunkiai įžiūrimi. Skambinimo būdas – rytietiškas, rankinis.

Kun. H. Šulcas šį varpą gavo iš tuometinio Klaipėdos kunigo B. Burneikio (apie 1954–1957 m.). 1950 m. jaunas kunigas B. Burneikis buvo pasiūstas į Karaliaučių gaivinti katalikybės. Minima, kad ir 1957–1961 m. dažnai ten lankėsi. Sugriautų bažnyčių tame krašte buvo labai daug. Greičiausiai varpas atkeliavo Priekulėn iš kaž kurios suniokotos Rytprūsių krašto šventovės.

H. Šulco tarnystė – ilgiausia

Kun. H. Šulcas tuokia Rožę Barasaitę

ir Kazimierą Juškėną. XX a. 6 deš. (nuotr. iš R. Juškėnienės asmeninio archyvo). Prieš II pasaulinį karą bažnyčią aptarnavo minėti kunigai N. Petkus, Burgeris. Karo metu pamaldos vyko retai. Po karo pamaldų laikyti atvykdavo kanauninkas Jurgis Galdikas iš Veiviržėnų. 1946 m. iš ten pat atvažiuodavo teologijos profesorius, kunigas Kazimieras Olšauskas, kuris neilgai trukus buvo suimtas ir išvežtas į lagerį (jame tragiškai žuvo 1954 m.). 1947 m. gegužės mėn. iš tų pačių Veiviržėnų į Priekulės parapiją buvo

paskirtas kunigas Henrikas Šulcas. Jo tarnystė truko 36 metus. Vėliau dirbo Gargždų, Klaipėdos parapijose. Įdomi gyvenimiška detalė iš kunigo kasdienybės – kiekvienais metais liepos 13 d. švęsdavo Šv. Henriko dieną. Vaisės neapsieidavo be keptų kalakutų. Apie tai papasakojo vienas iš Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės bažnyčios kunigų, tada buvęs klieriku. Pasak jo, altaristas H. Šulcas sukviesdavo prie vaišių stalo visus kunigus, klierikus. Pamenu ir aš tuos kalakutus, nes į pradinę mokyklą eidavome pro kleboniją. Jos kieme visada išdidžiai burbuliuodavo pulkelis raudongurklių kalakutų, kuriuos mes erzindavome, purtydami raudonus pionierių kaklaraiščius.

Parapijiečiai laukia sukaktuvių

Po ilgos, 51 metų tarnystės, kunigas H. Šulcas mirė 1998 m., palaidotas Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės bažnyčios šventoriuje. Reikia paminėti kunigą dekaną monsinjorą Joną Gedvilą, buvusį klebono H. Šulco bedramokslį, 1956 m. antroje pusėje Priekulės katalikų bažnyčioje trumpai dirbusį altaristu. Buvo ką tik grįžęs iš lagerio, kur kalėjo nuo 1953 m. iki 1956 m.

Nuo 1982 m. parapijoje kelis dešimtmečius dirbo kunigas Liudas Serapinas. Vėliau kunigų tarnystės laikotarpiai trumpėjo – parapijai vadovavo kunigai Antanas Šimkus, Česlovas Degutis. Dabar parapijoje dirba jaunas, energingas klebonas kanauninkas, religinių mokslų magistras, teologijos licencijatas Viktoras Ačas. Visi paminėti kunigai nuoširdžiai rūpinosi parapija, sielovada bei bažnyčios pastatais – juos gražino, remontavo.

Šiomet Šv. Antano Paduviečio katalikų bažnyčia minės 80 metų jubiliejinę sukaktį. Mūsų klebonas, parapijiečiai rūpestingai ruošiasi šiai šventei. Birželio 16, 17 d. bus visko – ir dvasinių, ir pasaulietinių dalykų. Kviečiame visus į šventę. (Pastaba- 2018 m. straipsnis).

Sabina VINCIŪNIENĖ

Laisvės kovų ir tremties istorijos muziejaus vadovė